

سبک از تباطات

بررسی استفاده‌های نادرست از شبکه‌های اجتماعی

سواد رسانه‌های نداریم

مریم ترابی

با تعدادی از دوستان برای یک دورهمی دوستانه قرار دادیم که یک کافه شاپ‌های شهر گذاشتیم. دو میز در کنار هم برای ما رزرو شده بود. وقتی جمع دوستانه ما تکمیل شد و ما هم سرگرم صحبت و خنده بودیم، دو آقای به ظاهر متشنخ در میز کناری جمع دوستانه ما را نگاه و با هم صحبت می‌کردند. بعد از گذشت چند دقیقه‌ای به کنار میز ما آمدند و از ما خواستند که اجازه دهیم به جمع ما بپیوندند. ما با تعجب از این پیشنهاد بی‌جا و بی‌مورد از آنها خواستیم مزاحم ما نشوند ولی گویا سبج تر از این صحبت‌ها بودند. با وقاحت تمام پیشنهاد دوستی اجتماعی به ما دادند. تعجب انگیز و وقاحت بار و در عین حال این پیشنهاد خنده‌دار بود! نمی‌دانم بعضی از افراد دچار چه اختلالاتی شده‌اند که مکان‌های دوستیابی خود را اشتباهی می‌گیرند. تا آنجا که ما می‌دانیم دوستی اجتماعی برای شبکه‌های اجتماعی است نه کوچه و خیابان، تازه در همان دوستی مجازی هم هزار اما و اگر هست! چنین رفتارهایی از سوی برخی افراد آرد. در روزگاری زندگی می‌کنیم که هیچ آن دچار سسر در نمی‌شده‌اند. درمی‌کنیم که هیچ آموزشی برای برخورد با فناوری‌های جدید ارتباطی ندیده‌اند و در حقیقت فاقد هرگونه سواد رسانه‌ای هستند ناگهان وارد فضای باز و رنگارنگی شده‌اند که هیچ معذوریت و منع قانونی برای آن وجود ندارد. دیگر حریم خصوصی معنای واقعی خود را از دست داده و این حریم شکنی فسادهای اخلاقی را به همراه داشته است. بی‌بروایی برخی جوانان در روابط دوستانه، نوعی از سبک زندگی را در جامعه ترویج می‌دهد که با سبک زندگی ایرانی ما فاصله بسیار دارد. سبک زندگی به اصطلاح غربی ارغمان این فضاهای اجتماعی است. این سبک زندگی تا جایی که درون جامعه رسوخ کرده است که افراد مکان‌های دوستیابی خود را اشتباه می‌گیرند. شبکه‌های اجتماعی و مصائب و معضلاتی که این شبکه‌ها در جامعه ایجاد کرده همچنان نیازمند بحث و گفت‌وگوهای کارشناسانه و ارائه راهکارهای درست و متناسب با جامعه است. دیدگاه‌های چند تن از صاحب‌نظران در این زمینه را می‌خوانید.

هر کاری را نباید در فضای مجازی انجام داد

دکتر علی اصغر کیا، استاد دانشگاه و دانشیار گروه علوم ارتباطات دانشگاه علامه طباطبائی

موضوع فناوری‌های جدید به خصوص شبکه‌های اجتماعی که قشر جوان هم بیشتر درگیر آن است همیشه در کشور ما جای بحث داشته است. اگر چه این شبکه‌ها می‌توانند پیامدهای مثبت هم داشته باشند اما به دلیل

عدم آموزش‌های درست، بیشتر درگیر آسیب‌های آن هستیم. بنابراین زمانی که استفاده از فناوری‌های جدید، آموزش داده نمی‌شود آثار مثبت آن نیز کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد و در نتیجه آثار منفی جدی‌تر گرفته می‌شود.

در کشور ما هم به دلیل نبود آموزش‌های درست، بیشتر افراد به جای اینکه استفاده صحیح را مورد توجه قرار دهند به حریم خصوصی هم وارد می‌شوند و اطلاعات خصوصی یکدیگر را مورد توجه و کنجکاو قرار می‌دهند. مسلمانان این موارد می‌توانند آسیب‌ها و موارد غیر اخلاقی را در جامعه ایجاد کنند. افراد باید توجه داشته باشند که فضای اجتماعی یک فضای عمومی است نه فضای خصوصی و

نمی‌توانند هر کاری را در آن انجام دهند. در این زمینه چون آموزش‌های لازم به افراد جامعه داده نشده از این رو افراد اطلاعاتی را منتشر می‌کنند و رفتاری را نشان می‌دهند که هم برای خود شخص و هم برای دیگران مشکل‌ساز می‌شود.

البته این موضوع در کشورهای دیگر، کمتر دیده می‌شود و این هم به نوع استفاده از شبکه‌های اجتماعی مربوط می‌شود که با فناوری‌های جدید هماهنگ نشدیم و همین امر باعث شده است این عدم هماهنگی بر بخشی از اقشار جامعه تأثیرات سوء داشته باشد.

با توجه به مواردی که گفته شد می‌توانیم ادعا کنیم که این شبکه‌ها می‌توانند آسیب‌های اجتماعی و خانوادگی متعددی را ایجاد کنند. به خصوص روابط زوجین را می‌توانند به شدت تحت تأثیر قرار دهند. در حال حاضر در دادگاه‌های کشور پرونده‌های وجود دارند که به دلیل مباحث بدگمانی و سوءظن ناشی از استفاده نابه‌جا از شبکه‌های اجتماعی، در حال رسیدگی است.

فضای مجازی و تسهیل روابط ناهنجار

بیژن نوباوه، روزنامه نگار

روابط اجتماعی بسیاری از افراد جامعه به ویژه جوانان در یک دهه گذشته دچار یک تزلزل شدید اخلاقی شده است و باید گفت اساس این موضوع به تغییرات سبک زندگی برمی‌گردد. سبک زندگی فعلی ما نه سبک

زندگی ایرانی است و نه اسلامی و نه حتی سبک زندگی کسانی که در کشورهای غربی زندگی می‌کنند. این ملغمه‌ای از چندین سبک زندگی وارداتی است که سدرصد همراه با فساد اخلاقی است و فساد اخلاقی هم به گونه‌ای است که مانند مورانه از درون انسان را نابود می‌کند. فساد اخلاقی هم سدی در برابر کارایی انسان

است و هم مانع رشد، تکامل و خلاقیت افراد می‌شود. این هم ناشی از شیوه‌ای فرهنگی است که توسط افراد یا کشورهای دیگر برای کشور ما تعریف شده است که حتی روابط اجتماعی در کشورهای خودشان هم به این شکل نیست.

در بسیاری از کشورهای غربی روابط اجتماعی و خانوادگی بسیار مستحکم است و آنها نسبت به این مسائل حساسیت می‌شود که با فناوری‌های جدید هماهنگ نشدیم و همین امر باعث شده است این عدم هماهنگی بر بخشی از اقشار جامعه تأثیرات سوء داشته باشد.

با توجه به مواردی که گفته شد می‌توانیم ادعا کنیم که این شبکه‌ها می‌توانند آسیب‌های اجتماعی و خانوادگی متعددی را ایجاد کنند. به خصوص روابط زوجین را می‌توانند به شدت تحت تأثیر قرار دهند. در حال حاضر در دادگاه‌های کشور پرونده‌های وجود دارند که به دلیل مباحث بدگمانی و سوءظن ناشی از استفاده نابه‌جا از شبکه‌های اجتماعی، در حال رسیدگی است.

گذشته از آثار و آسیب‌های اجتماعی و خانوادگی که این شبکه‌ها در جامعه ایجاد کرده‌اند، آسیب‌های روحی و روانی آن نیز در حال گسترش است و سلامت جامعه را تهدید می‌کند. اکنون افرادی هستند که به دلیل استفاده زیاد و نادرست از این شبکه‌ها به مشکلات رفتاری، کم‌خوابی و سوء تغذیه دچارند و در واقع معتاد به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی شده‌اند. بهترین راهکار در این زمینه این است که بحث آموزش‌های بزرگ‌ساز رفتاری را در خانواده‌ها نظارت بیشتری بر فرزندان خود داشته باشند. ضمناً رسانه‌ها و مراکز فرهنگی و آموزشی ما باید روی نحوه استفاده از این شبکه‌ها بیشتر از همیشه کار کنند و آموزش‌های لازم را به افراد جامعه بدهند تا آسیب‌های آن کمتر شود.

در کشور ما باید به بحث پیشگیری توجه بیشتری شود و به مباحث نظیر ازدواج، گسترش ورزش و گسترش فضای هنری در جامعه توجه لازم صورت بگیرد، زیرا نجات نسل جوان می‌شود.

بحث دیگری که باید در این زمینه به آن توجه داشت وجود قوانین مناسب و برخورد سلبی منطقی در این مورد است. در برخی از کشورهای مثل روسیه برای ورود افراد زیر ۱۵ سال به فضای مجازی قانون وجود دارد. افرادی که در این کشورها برای ورود و استفاده از تلویزیون‌های کابلی یا فضاهای اینترنتی با برخی برنامه‌ها نیاز به مجوز دارند که مردم خود به خود دنبال نمی‌روند. این آسمنش قانون است ولی در واقع یک برخورد سلبی و منطقی است. به عبارتی ما در فضای مجازی تا حدودی نیاز به برخورد سلبی و قبل از آن هم نیاز به برخورد ایجابی یعنی برنامه‌ریزی داریم. یک مسئله مهم دیگر این است که بسیاری از افراد ناخواسته وارد صفحات مبتذل اینترنتی

د

موضوع فناوری‌های جدید به خصوص شبکه‌های اجتماعی که قشر جوان هم بیشتر درگیر آن است همیشه در کشور ما جای بحث داشته است. اگر چه این شبکه‌ها می‌توانند پیامدهای مثبت هم داشته باشند اما به دلیل عدم آموزش‌های درست، بیشتر درگیر آسیب‌های آن هستیم. بنابراین زمانی که استفاده از فناوری‌های جدید، آموزش داده نمی‌شود آثار مثبت آن نیز کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد

شهر جای رابطه‌های مجازی نیست

از هر منطقی که به رواج شبکه‌های اجتماعی نگاه کنیم و آن را مورد بررسی قرار دهیم به این نکته می‌رسیم که ما برای زندگی در این شبکه آماده نیستیم، به عبارتی دیگر آموزش‌های لازم چه از طرف خانواده و چه از جانب مراکز ذی صلاح به ما برای استفاده از فضای مجازی داده نشده است.

استفاده از شبکه‌های مجازی در کشور ما خلاصه شده است در برقراری روابط نا سالم یا انتشار فیلم، عکس و مطالبی که یا سندیت ندارند یا اینکه ارزش‌های لازم را برای مطالعه هم ندارند. در چنین شرایطی که هنوز آماده

نیستیم و استفاده و زندگی در این فضاهای مجازی را فراتر از حدی که می‌شود که فکر می‌کنیم جامعه همان فضای مجازی است که دلمان هر چه خواهد می‌توانیم انجام دهیم. تب استفاده از شبکه‌های اجتماعی باعث شده است آسیب‌های جدیدی در جامعه بروز پیدا کند که همین آسیب‌های جدید مشکلات اجتماعی و روانی زیادی را به دنبال خود آورده است. اگر در روزگاری با هزار ترس و لرز ناشی از عرف، شرع، حیا و قانون به خنمی در

می‌شوند مثل ویکی‌پدیا که افراد برای دریافت یکسری اطلاعات وارد این فضا می‌شوند ولی ناخواسته اطلاعات غلط و صفحات مبتذل دریافت می‌کنند. اگر بتوانیم شبکه‌های ملی ایجاد کنیم که جای تلگرام، اینستاگرام و ویکی‌پدیا را بگیرد، یک شبکه اطلاعاتی ملی که خیلی هم شعارش را می‌دهیم ولی اجرایی نمی‌کنیم، اینها نیاز ما را به شبکه‌های خارجی کمتر می‌کند. وقتی نیاز کمتر شد، خود به خود در معرض اطلاعات غلط و نامناسب هم کمتر قرار می‌گیریم. بنابراین لازم است ما ابتدا برنامه‌های درستی در این زمینه تعریف کنیم سپس برخورد‌های سلبی منطقی همراه با قانون را در دستور کار قرار دهیم.

یک انتقاد هم به دولت‌های مختلف وارد است که برای جذب آرا و جذب جوانان به خود تبلیغ افزایش پهنای باند اینترنت را می‌دهند. این افزایش پهنای باند اینترنت چه سودی برای ما دارد؟ سود اقتصادی دارد یا سود اخلاقی؟ کشور مثل کره جنوبی به اندازه نوبل فت ما از پهنای باند اینترنت خود استفاده اقتصادی می‌برد ما چه استفاده‌ای می‌بریم؟ در حالی که براساس آمار مخابرات بیش از ۷۰-۶۰ درصد داندو‌ها در فضای مجازی موارد غیر ضروری است. چه لزومی دارد بحث افزایش پهنای باند از سوی دولت‌ها مطرح شود در صورتی که می‌توان با گسترش فضاهای هنری، ورزشی و سرگرمی نیاز افراد به این شبکه‌ها را کم و سلامت جامعه را تضمین کرد.

شبکه‌های اجتماعی ارزش‌های اجتماعی را تهدید می‌کند

دکتر زهره اطهری پور، رئیس دانشکده فرهنگ و ارتباطات دانشگاه سوره، عضو هیئت علمی دانشکده فرهنگ و ارتباطات

باید به این موضوع توجه داشته باشیم هر چیزی که از حالت عرف و فرهنگ جامعه‌ای خارج شود مسلماً آسیب‌هایی را ایجاد می‌کند. وقتی افراد جامعه نسبت به کارکرد شبکه‌های اجتماعی شناخت و آگاهی لازم را نداشته باشند و همچنین نسبت به فرهنگ استفاده از این شبکه‌های اجتماعی یا هر تکنولوژی جدیدی که وارد جامعه می‌شود اطلاعات و درک درستی نداشته باشند این موضوع آسیب‌های زیادی را به همراه می‌آورد. بنابراین ما باید به فرهنگ استفاده از این شبکه‌ها توجه کنیم. وقتی افراد جامعه نسبت به کارکرد شبکه‌های اجتماعی شناخت و آگاهی لازم را نداشته باشند و همچنین نسبت به فرهنگ استفاده از این شبکه‌های اجتماعی یا هر تکنولوژی جدیدی که وارد جامعه می‌شود اطلاعات و درک درستی نداشته باشند این موضوع آسیب‌هایی را به همراه می‌آورد. بنابراین ما باید به فرهنگ استفاده از این شبکه‌ها توجه کنیم. وقتی افراد جامعه نسبت به کارکرد شبکه‌های اجتماعی شناخت و آگاهی لازم را نداشته باشند و همچنین نسبت به فرهنگ استفاده از این شبکه‌های اجتماعی یا هر تکنولوژی جدیدی که وارد جامعه می‌شود اطلاعات و درک درستی نداشته باشند این موضوع آسیب‌هایی را به همراه می‌آورد. بنابراین ما باید به فرهنگ استفاده از این شبکه‌ها توجه کنیم.

شبکه‌های اجتماعی ارزش‌های اجتماعی را تهدید می‌کند

دکتر زهره اطهری پور، رئیس دانشکده فرهنگ و ارتباطات دانشگاه سوره، عضو هیئت علمی دانشکده فرهنگ و ارتباطات

باید به این موضوع توجه داشته باشیم هر چیزی که از حالت عرف و فرهنگ جامعه‌ای خارج شود مسلماً آسیب‌هایی را ایجاد می‌کند. وقتی افراد جامعه نسبت به کارکرد شبکه‌های اجتماعی شناخت و آگاهی لازم را نداشته باشند و همچنین نسبت به فرهنگ استفاده از این شبکه‌های اجتماعی یا هر تکنولوژی جدیدی که وارد جامعه می‌شود اطلاعات و درک درستی نداشته باشند این موضوع آسیب‌هایی را به همراه می‌آورد. بنابراین ما باید به فرهنگ استفاده از این شبکه‌ها توجه کنیم. وقتی افراد جامعه نسبت به کارکرد شبکه‌های اجتماعی شناخت و آگاهی لازم را نداشته باشند و همچنین نسبت به فرهنگ استفاده از این شبکه‌های اجتماعی یا هر تکنولوژی جدیدی که وارد جامعه می‌شود اطلاعات و درک درستی نداشته باشند این موضوع آسیب‌هایی را به همراه می‌آورد. بنابراین ما باید به فرهنگ استفاده از این شبکه‌ها توجه کنیم.

باید به این موضوع توجه داشته باشیم هر چیزی که از حالت عرف و فرهنگ جامعه‌ای خارج شود مسلماً آسیب‌هایی را ایجاد می‌کند. وقتی افراد جامعه نسبت به کارکرد شبکه‌های اجتماعی شناخت و آگاهی لازم را نداشته باشند و همچنین نسبت به فرهنگ استفاده از این شبکه‌های اجتماعی یا هر تکنولوژی جدیدی که وارد جامعه می‌شود اطلاعات و درک درستی نداشته باشند این موضوع آسیب‌هایی را به همراه می‌آورد. بنابراین ما باید به فرهنگ استفاده از این شبکه‌ها توجه کنیم.

نگاه

ضربه‌هایی که آرام آرام خردمان می‌کند

رابطه‌های ارزان مجازی گران تمام می‌شود!

مجید فراهانی

خیلی خوب نیست اینکه در خیابان ایستاده باشیم و صحنه‌هایی را ببینیم که شایسته یک ایرانی با فرهنگ نباشد. دیدن اینکه فردی با ماشین مدل آنچنانی یا اینچنانی از میان انبوه ماشین‌های لایه بکشد و خود را به ماشین‌های برساند که خانگی سرنشین آن است و با وقاحت تمام بخواد شماره تلفنش را به او بدهد حال آدم را بد می‌کند. اصلاً حال جامعه را بد می‌کند. این رفتارها و رفتارهای مشابه که بارها همه ما در خیابان‌ها و مراکز خرید دیده‌ایم مسلمانانه خوبی نیست و نمی‌شود با هیچ عذر و بهانه‌ای آن را توجیه کرد. مگر می‌شود آدم برای ارتباط با شخصی محترم لودگی را به عنوان روش و شیوه ارتباط انتخاب کند و با اصرار بخواد به هدفش که معمولاً هم وقیحانه و شرم‌آور است برسد. یادم است روزگاری نه چندان دور برخی به بهانه‌های واهی از اینگونه رابطه‌ها حمایت می‌کردند غافل از اینکه همان رفتارها اگر شیوه درستش آموزش داده می‌شد و خانواده‌ها مسیر درست را انتخاب می‌کردند الان نباید شاهد رفتارها و رابطه‌های مجهول الهویه در جامعه بودیم. رواج اصطلاحاتی نظیر دوستی اجتماعی و غیره از جنس روابط دوطرفه مشروع نیست و عاقبت بخیری در بر ندارد. این نوع از دوستی‌ها به دلیل ماهیت متفاوتی که به خودشان می‌گیرند، به اشتباه راحت‌تر از دوستی‌های عاشقانه دو نفره توسط افراد جامعه پذیرفته می‌شوند، اما آثار مغرب‌بیشتری را هم در پی دارند و این پیامد منفی ناشی از استفاده‌های نادرست از فضای مجازی است.

باعث اذیت و آزار دیگران با فرستادن پیام‌های منفی عفت عمومی شوند.

فراموش نکنیم اگر آرامش روانی جامعه به هم بریزد و امنیت اجتماعی هر یک از اعضای خانواده ما در شهر به مخاطره بیفتد مطمئناً ما هم به آتش آن خواهیم سوخت. بنابراین باید یاد بگیریم فضای مجازی فضایی است که باید اصول رفتار در آن را فرابگیریم و به معنای بی‌بند و باری نیست و نمی‌توانیم هر رفتاری که در این شبکه‌های اجتماعی بروز می‌دهیم را به جامعه واقعی تسری دهیم.

سبک زندگی مان

در تیررس شبکه‌های اجتماعی چه خواهیم و چه نخواهیم وقتی می‌باید بدون آموزش‌های لازم به گشت و گذار در شبکه‌های اجتماعی می‌پردازیم باید منتظر باشیم که زندگی مان دچار اختلال و تناقض شود. باید منتظر باشیم سبک زندگی مان تغییر کند و رنگ و بویی به خود بگیرد که نه ایرانی است و نه اسلامی و نه هر آنچه هست که فکرش را کنیم. استفاده نادرست از این وسیله ارتباطی ارزان است که برایمان گران تمام می‌شود در حال حاضر همه ما سرمان در داخل گوشی

است و از مطالب بی‌پایه و اساس شبکه‌های اجتماعی راهکارهای زندگی را برداشت می‌کنیم. دوستی‌هایمان را در میان هزاران نفری که نقاب سبزه چهره زده‌اند و در فضای مجازی می‌پولند جست‌وجو می‌کنیم و حتی برخی از ما با رفتار گذاشته و در میان این شبکه‌ها به دنبال زندگی واقعی هستیم. تغییر سبک زندگی ایرانی - اسلامی به اینها منتهی نمی‌شود ولی همین‌ها بخش عظیمی از تزلزل ریشه‌ای سبک زندگی در کشور ماست.

جامعه‌ای که سال‌های طولانی عکس‌های خصوصی و زندگی خانوادگی و روابطش را با حریم مشخص و فاصله‌ها دیگران حفظ می‌کرد و وارد شدن غریبه به حریم خانه و خانواده را بد می‌دانست، حالا حتی خصوصی‌ترین مسائل زندگی‌اش و حتی لحظه‌های خودمانی‌اش را در شبکه‌های اجتماعی منتشر می‌کند و جلب است که انتظار هم داریم حریم خانواده‌مان امن باقی بماند. نه، این امکان ندارد با فرهنگ وارداتی، هویتمان همچنان مصون بماند و در این آشفته بازار انتظار داشته باشیم زندگی روی خوش را نشانمان بدهد. باید تعریفی درست از شبکه‌های اجتماعی و حد و حدودشان ارائه شود و زندگی را اسیر آنها نکنیم.

همانطور که الان حسرت خیلی از عشق‌های قدیمی، دوستی‌های خالص و ناب گذشته، روابط اجتماعی پاک و خاطره انگیز خانواده ایرانی را به معنای واقعی می‌خوریم اگر دیر وارد شدن واقع بینانه یا فضای مجازی بر خورد کنیم باید حسرت همین روابط و ارتباطات اجتماعی نصفه و نیمه را در آینده‌ای نه چندان دور بخوریم. آن روز حسرت روزهایی که دغدغه هر کدام از ما داشتن جامعه دلنشین با رعایت فرهنگ ایرانی در ذره ذره بنیانش باشد را خواهیم خورد. ضربه‌های نرم مجازی، آرام آرام هویتمان را خرد می‌کند، پس بیاییم تکه‌تکه‌ها دست‌دازند که با آن می‌توانند وارد شبکه‌های اینترنتی شوند، با افراد گوناگون چت کنند و